

*Ми б'ємось за те, чому
немає цини в усьому світі –
за Батьківщиною.*
Д. Довженко

Наукові інновації та передові технології

СЕРІЯ "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ"

СЕРІЯ "ЕКОНОМІКА"

СЕРІЯ "ПРАВО"

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

**Громадська наукова організація «Всеукраїнська
Асамблея докторів наук із державного управління»**

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 3(17) 2023

Київ – 2023

**Public scientific Organization «Ukrainian Assembly of
Doctors of Sciences in Public Administration»**

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

*(Series «Public Administration», Series «Law», Series «Economics»,
Series «Psychology», Series «Pedagogy»)*

Issue № 3(17) 2023

Kyiv – 2023

ISSN 2786-5274 Print

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-3\(17\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-3(17))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Державне управління»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2023. № 3(17) 2023. С. 440.**

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 07.03.2023, № 5/3-23)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290 журналу присвоєно категорію "Б" із права.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89 журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, проректор з наукової роботи Національного авіаційного університету, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- *Балахтар Катерина Сергіївна* - доктор філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов Національного університету ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
- *Бахов Іван Степанович* — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- *Бельська Тетяна Валентинівна* - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (Київ, Україна)
- *Беньковська Наталя Борисівна*, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри мовної підготовки Інституту Військово-Морських Сил Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- *Гбур Зоряна Володимирівна* - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- *Дацій Олександр Іванович* — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

- *Дегтяр Олег Андрійович* — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- *Дем'янишина Олеся Андріївна* – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- *Журавльова Лариса Петрівна* — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
- *Заячківська Оксана Василівна* - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- *Льбіна Анастасія Олександрівна* - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- *Ічанська Олена Михайлівна* - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- *Кайдашев Роман Петрович* — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- *Каламаж Руслана Володимирівна* - доктор психологічних наук, професор, проректор з навчально-виховної роботи Національного університету «Острозька академія» (Рівне, Україна)
- *Калашик Наталія Василівна*, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри українознавства Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова, (Вінниця, Україна)
- *Кардаш Оксана Любомирівна*, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- *Коваленко Олена Михайлівна* - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- *Корнієнко Петро Сергійович* - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
- *Кошова Світлана Петрівна* — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна)
- *Кравчук Володимир Миколайович* — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- *Кравчук Людмила Степанівна* - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна" (Хмельницький, Україна)
- *Литвиненко Віктор Іванович* — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Навчального наукового інституту права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- *Лич (Назарук) Оксана Миколаївна* - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- *Марушева Олександра Анатоліївна* - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
- *Міхальський Томаш* — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- *Мізюк Вікторія Анатоліївна* – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- *Миргород-Карпова Валерія Валеріївна* - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- *Новак-Каляєва Лариса Миколаївна* — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна)
- *Орлова Наталія Сергіївна* — доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)
- *Павлов Костянтин Володимирович* — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)

- Пагула Тамара Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, директор Інституту педагогічної освіти Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янука» (Рівне, Україна)
- Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна)
- Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Сапожніков Станіслав Володимирович - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Університету імені Альфреда Нобеля (Дніпро, Україна)
- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Трушкіна Наталія Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва Інституту економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Федоренко Владислав Леонідович — доктор юридичних наук, професор, DrHb - доктор хабілітований наук правничих (Польська академія наук), Заслужений юрист України, директор Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Яковицька Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Державне управління»

- Губа М.І.** 13
*ЧИННИКИ ВИКОРИСТАННЯ МЕХАНІЗМІВ СПІВРОБІТНИЦТВА
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД*
- Дем'янишина О.А., Гвоздєй Н.І., Кірдан О.П.** 27
*СИСТЕМА ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ*
- Єманов В.В.** 40
*МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНИХ ОБОРОННИХ
ЗАКУПІВЕЛЬ ПРИ РЕАГУВАННІ СИЛ БЕЗПЕКИ НА КРИЗОВІ
СИТУАЦІЇ*
- Качан Я.В., Собченко С.О.** 50
*ДЕМОГРАФІЧНІ МОДЕЛІ ПРОФІЛАКТИКИ ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я В РЕГІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ ТА ВПЛИВ НА
НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ*
- Сопов Д.С., Хайнус Д.Д., Бузіна І.М., Макєєва Л.М.** 59
*СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ*
- Стасишин А.В., Оліскевич М.М.** 72
*ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ*
- Шандрик В.І.** 83
*СУЧАСНЕ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ:
КАТЕГОРІАЛЬНО-ПОНЯТІЙНІ АСПЕКТИ*
- Шаповалов Г.М.** 95
*ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМ ВІЙСЬКОВИМ СПІВРОБІТНИЦТВОМ
УКРАЇНИ*

УДК 35.332

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-3\(17\)-59-71](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-3(17)-59-71)

Сопов Дмитро Сергійович доктор філософії з наук про Землю, в. о. завідувача кафедри хімії, географії та наук про Землю, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», вул. Коваля, 3, м. Полтава, 36003, <https://orcid.org/0000-0002-2684-4688>

Хайнус Дмитро Дмитрович кандидат економічних наук, доцент кафедри управління земельними ресурсами та кадастру, Державний біотехнологічний університет, вул. Алчевських, 44, м. Харків, 61002, <https://orcid.org/0000-0001-6097-1464>

Бузіна Ірина Миколаївна кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології та біотехнологій у рослинництві, Державний біотехнологічний університет, вул. Алчевських, 44, м. Харків, 61002, <https://orcid.org/0000-0002-0885-0558>

Макєєва Людмила Миколаївна кандидат наук з державного управління, доцент кафедри управління земельними ресурсами та кадастру, Державний біотехнологічний університет, вул. Алчевських, 44, м. Харків, 61002, <https://orcid.org/0000-0002-9121-8560>

СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Анотація. Досягнення стратегічної мети та вирішення всього спектру завдань, визначених в концептуальних державних документах, щодо розвитку земельних відносин в Україні не можливе без науково-теоретичного обґрунтування із подальшою практичною перевіркою ефективності застосовуваних сучасних механізмів управлінського впливу на процес землекористування [1]. Однією із вагомих причин кризового стану у сфері земельних відносин в Україні є відсутність зваженої державної земельної політики та сучасного механізму її реалізації, ефективної системи фінансового, економічного і землевпорядного механізму регулювання земельних відносин і землекористування, що обумовлює нагальну потребу в удосконаленні змісту організаційного, економічного, землевпорядного механізмів управлінського впливу на процес землекористування, формування ефективного інституту обмежень у використанні земель, пов'язаних з їхньою охороною, фінансового та інвестиційного механізмів забезпечення заходів реалізації публічного управління на місцевому рівні тощо.

Аналіз змісту низки наукових праць останніх років доводить, що велику увагу науковці приділяють дослідженню сутності поняття та предметного застосування сучасних механізмів управлінського впливу на процес землекористування, їхньої ефективності та інструментальної спроможності щодо розв'язання конкретних проблем, нормативно-правового базису їхнього використання. Водночас, незважаючи на вагомий науковий доробок, актуальною залишається проблема класифікацій та систематизації сучасних механізмів управлінського впливу на процес землекористування, формування та реалізації публічного управління в зазначеній сфері.

Ключові слова: метод публічного управління, процес землекористування, механізм регулювання земельних відносин, механізми управлінського впливу на процес землекористування, сфера земельних відносин.

Sopov Dmytro Sergeevich Ph.D. in Geoscience, Acting Head in the Department of Chemistry, Geography and Earth Sciences, Luhansk Taras Shevchenko National University, Koval St., 3, Poltava, 36003, <https://orcid.org/0000-0002-2684-4688>

Khainus Dmytro Dmytrovych Ph.D. in Economics, Associate Professor of the Department of Land Resource Management and Cadastre, State Biotechnological University, Alchevskykh St., 44, Kharkiv, 61002, <https://orcid.org/0000-0001-6097-1464>

Buzina Iryna Mykolaivna Ph.D. in Ecology, Associate Professor of the Department of Ecology and Biotechnology in Crop Production, State Biotechnological University, Alchevskykh St., 44, Kharkiv, 61002, <https://orcid.org/0000-0002-0885-0558>

Makieieva Liudmyla Nikolaevna Ph.D in sciences in public administration, Associate Professor of Department of Land Management and Cadastre, State Biotechnological University, Alchevskykh St., 44, Kharkiv, 61002, <https://orcid.org/0000-0002-9121-8560>

MODERN MECHANISMS OF MANAGEMENT INFLUENCE ON THE LAND USE PROCESS

Abstract. Achievement of the strategic goal and solution of the entire range of tasks defined in the conceptual state documents on the development of land relations in Ukraine is impossible without scientific and theoretical substantiation with further practical verification of the effectiveness of the applied modern mechanisms of managerial influence on the land use process [1]. One of the

significant reasons for the crisis in the field of land relations in Ukraine is the lack of a balanced state land policy and a modern mechanism for its implementation, an effective system of financial, economic and land management mechanism for regulating land relations and land use, which determines the urgent need to improve the content of organizational, economic, land management mechanisms of managerial influence on the process of land use, the formation of an effective institution of restrictions on the use of land related to its protection.

An analysis of the content of a number of scientific works of recent years shows that scholars pay great attention to the study of the essence of the concept and substantive application of modern mechanisms of managerial influence on the land use process, their efficiency and instrumental capacity to solve specific problems, and the regulatory framework for their use. At the same time, despite the significant scientific achievements, the problem of classification and systematization of modern mechanisms of managerial influence on the process of land use, formation and implementation of public administration in this area remains relevant.

Keywords: method of public administration, process of land use, mechanism of regulation of land relations, mechanisms of managerial influence on the process of land use, sphere of land relations.

Постановка проблеми. Дослідження сутності змісту поняття «механізм» з позицій системно-процесуального підходу дозволило науковцям визначити його як єдність окремих елементів, що в сукупності утворюють нову якість, а саме складну систему, що дозволяє більш функціонально і ефективно вирішувати складні завдання. Сучасний механізм управлінського впливу на процес землекористування – це поєднання певних сучасних технологій, засобів, методів, які утворюють інструментальну складову системи управління. Саме завдяки їй, завданням якої є практична реалізація технологічних процесів управління, відбувається уречевлене-предметний вплив на керовані системи шляхом просторово-часового, узгодженого розгортання низки взаємопов'язаних управлінських дій, спрямованих на переведення об'єкту управління в новий, прогнозований якісний стан. Саме зміна станів суб'єкта та об'єкта управління, їхнього функціонування відображає процесуальний аспект поняття «сучасний механізм». У публічному управлінні широко використовуються структурно-організаційний та структурно-функціональний підходи до розуміння цього поняття, де перший визначає сучасні механізми як сукупність впорядкованих та взаємопов'язаних елементів, які утворюють організаційну основу реалізації процесів, похідним від нього є поняття «механізм держави», а другий характеризує механізми з точки зору функціонального вияву певної організаційної структури, що здійснюється в процесуальній формі [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою дослідження стали роботи таких учених як А. Бойко, М. Латинін, П. Пресіч, В. Малоокий, С. Бізікін, Г. Шарий, В. Суворов, В. Боклаг, О. Кульганік, К. Набока та ін.

Метою статті є дослідження сучасних механізмів управлінського впливу на процес землекористування.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на завдання нашого дослідження, зупинимось більш детально на вихідних дефініціях понятійного апарату з метою конкретизації положень науково-понятійного базису процесу публічного управління сферою земельних відносин на місцевому рівні.

Згідно з енциклопедичним визначенням, «механізм держави» – це система державних організацій, які виконують завдання держави та реалізують її функції [2].

Саме єдність організаційних, нормативно-регулятивних, матеріально-технічних, бюджетно-фінансових, ідеологічних та соціально-культурних способів та засобів матеріалізації публічної влади на місцевому рівні визначає механізм держави, надає їм демократичного і правового характеру, соціально орієнтованої визначеності та предметності.

Слід погодитись із думкою дослідників, що поняття «механізм держави» є родовим і за понятійним обсягом охоплює такі поняття, як «державний механізм», «механізм самоврядування», «механізм прямого народовладдя», що власне змінює його загальновизнане енциклопедичне понятійне розуміння, адже воно більше відображає зміст поняття «державний механізм» як сукупності органів влади, які утворюють систему управління державою шляхом реалізації державної влади і не містять як суб'єкти управління народ і систему органів місцевого самоврядування.

Термін «механізм» посідає важливе місце в науковій сфері, але в кожній галузі знань має своє специфічне значення. Зокрема, в одному словнику механізм визначається як сукупність проміжних станів або процесів будь-яких явищ, в іншому – як сукупність органів, засобів і способів (методів, прийомів, технологій) взаємодії між двома підсистемами соціальної організації – керуючої та керованої [3].

«Механізм» у перекладі з грецької означає знаряддя, пристрій. Сформувався це поняття в наукових дослідженнях другої половини ХХ ст. Основним змістом даного поняття є: функції, явища, процеси, методи, способи, які сприяють досягненню поставленої мети [3].

Оригінальним є те, що механізм розуміють також як систему.

Повне за понятійними ознаками і вичерпне за логічною структурою визначення поняття «механізми управлінського впливу на процес землекористування», наведене в енциклопедії державного управління, під яким укладачі розуміють способи розв'язання суперечностей явища чи процесу управлінського впливу на землекористування, послідовну реалізацію дій, які базуються на основоположних принципах, цільовій орієнтації, функціональній діяльності з використанням відповідних форм і методів управління [2]. Таким чином, ключ для визначення основних критеріїв, за якими доцільно здійснювати класифікацію та систематизацію сучасних

механізмів управлінського впливу на процес землекористування, перебуває в змісті вищезначеного поняття, адже змістоутворювальними логічними конструктами є його ознаки: цілепокладання, організаційна структура, функціональна спрямованість, процесуальна впорядкованість відповідно до принципів організації управлінських процесів, інструментальна змістовність щодо досягнення мети відповідних до завдань і мети методів, засобів та важелів управлінського впливу. «Механізми управлінського впливу на процес землекористування» існують як методологічно-інструментальна система, яка забезпечує формування мети, завдань, напрямів, способів та методів публічного управління на місцевому рівні, їх реалізацію органами публічної влади, місцевого самоврядування, з метою ефективного розвитку земельних відносин в Україні, регламентацію та оптимізацію правових, економічних, соціальних, управлінських процесів щодо набуття власності, користування та розпорядження земельними ресурсами [4].

Останніми роками вітчизняні науковці значну увагу приділяють удосконаленню сучасних механізмів управлінського впливу на процес землекористування, сферою земельних відносин тощо. Так, для оптимізації публічного управління земельними ресурсами населених пунктів на місцевому рівні запропоновано організаційно-правовий механізм, основою якого є зонування території на базі містобудівної документації [5].

Удосконалення сучасних механізмів взаємовідносин органів публічної влади на місцевому рівні вбачалось можливим через обґрунтування принципів ефективності: законності, розмежування повноважень з управлінням земельними ресурсами, організаційне, кадрове та фінансове забезпечення, організація та координація діяльності всіх учасників земельних відносин, послідовність і прозорість інформації [6].

Державне регулювання раціонального використання земельних ресурсів передбачалось удосконалити за рахунок підвищення ефективності сучасних механізмів моніторингу земельних ресурсів, створення інформаційної інфраструктури державного й муніципального управління, упровадження концепції автоматизованого моніторингу в системі управління земельними ресурсами в частині фіксації стану антропогенного навантаження на землю, формування земельного кадастру.

На думку Г. І. Шарого [7], оптимізація управлінського впливу на процес землекористування в Україні можлива за рахунок удосконалення організаційно-економічного механізму стимулювання раціонального використання земель шляхом надання податкових і кредитних пільг, виділення бюджетних коштів, звільнення від плати за земельні ділянки, компенсації втрат унаслідок тимчасової консервації деградованих і малопродуктивних земель тощо та організаційно-правового механізму шляхом доповнення нормативно-правової бази щодо відчуження земельних ділянок права приватної власності такими положеннями: гарантування викупу

земельних ділянок для суспільних потреб за згодою власника, попереднього відшкодування викупної ціни у випадку примусового відчуження із наступною виплатою компенсації тощо.

В. П. Суворов [8] у дослідженні серед механізмів розвитку земельних відносин виділяє організаційний, соціально-психологічний та фінансово-економічний, на основі яких наводить класифікаційну схему механізмів управлінського впливу на процес землекористування, до якої входять фінансово-економічний, адміністративно-організаційний, правовий, політичний, мотиваційний, соціально-психологічний механізми.

На думку В. А. Боклаг [9], економіко-правовий механізм державного регулювання земельних відносин складається з двох компонентів: нормативно-правові норми, які регулюють певний вид земельних відносин за сферою дії, діяльністю кола суб'єктів в територіальному і часовому аспектах, та такі, що встановлюють диференційований розмір платежів за землю, стимулюють раціональне землеволодіння та землекористування, урегульовують застосування економічних санкцій та захист від вилучення земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, інвестиційну та кредитно-фінансову політику держави.

Перспективні напрями вдосконалення правового, адміністративного, економічного механізмів управлінського впливу на процес землекористування в Україні визначені в праці В. В. Коваленко [10], до яких автор зараховує: стимулювання цільового і високоефективного використання сільськогосподарських угідь, упровадження новітніх технологій, залучення інвестицій в аграрний сектор; захист інтересів учасників земельних відносин на рівноправній основі; більш досвідчений облік якості землі, кон'юнктури ринку; удосконалення інформаційного забезпечення щодо кількісного та якісного стану земельних ділянок, їхніх власників та землекористувачів; забезпечення збалансованого землекористування; підвищення дієвості сучасних механізмів захисту прав власників під час оренди та продажу земель; установлення матеріальної відповідальності за стан і збереження використовуваних земель.

Слід відзначити, що науковці особливу вагу надають саме організаційно-економічному механізму регулювання земельних відносин, під яким розуміють системну єдність організаційного та економічного механізмів, де перший має забезпечити послідовність виконання робіт, у рамках яких здійснюється використання земельних ресурсів, а другий об'єднує економічні важелі регулювання в цілісну систему.

Деякі науковці в системі сучасних механізмів управлінського впливу на процес землекористування виокремлюють рентний механізм, механізм оцінки земель та фінансово-економічний механізм [11].

В основі рентного механізму лежить земельна рента, яка є економічною формою реалізації права власності на землю і за допомогою якої реалізуються

процеси створення, розподілу, привласнення та вилучення доходів від використання земельних ресурсів відповідно до прав власності на землю. Грошову оцінку земель розуміють як основний економічний механізм плати за землекористування та основу регулювання земельних відносин при оподаткуванні та укладанні цивільно-правових угод, що належить до єдиної системи державного земельного кадастру.

Таким чином, проведений аналіз наукових напрацювань дозволяє визначити класифікаційну схему сучасних механізмів управлінського впливу на процес землекористування за структурними, функціональними, об'єктними, процесуальними ознаками, які характеризують наявність у механізмах системної та організованої діяльності з наявністю мети, функцій, процесуальної узгодженості реалізації дій, предметної і цільової сфери впливу, об'єктно-суб'єктної взаємодії на основі чітко визначених, усталених правил, принципів управління що разом утворює складну, відкриту систему сукупності управлінських технологій.

Класифікаційна схема дозволяє представити все різноманіття сучасних механізмів управлінського впливу на процес землекористування за такими групами: за адміністративним впливом – прямі (механізми управлінського впливу на процес землекористування) та непрямі (механізми державного регулювання сфери земельних відносин); за рівнем впливу – механізм держави, державний механізм, механізм місцевого самоврядування, механізм прямого народовладдя; за функціями управління – правовий, економічний, організаційний, інформаційний, фінансовий, адміністративний, мотиваційний, психологічний, соціальний, системно-аналітичний, програмно-цільовий, політичний; за структурою – комплексні, комбіновані, прості (організаційно-правовий, організаційно-економічний, адміністративно-правовий, фінансово-економічний, соціально-психологічний, економічно-правовий тощо); за суб'єктністю – механізми у сфері охорони й використання землі, у сфері грошової оцінки землі, у сфері містобудування, механізми взаємодії та координації діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування тощо [11; 12; 13].

Предметна конкретизація змісту сучасних механізмів відбувається в таких складових, як методи, засоби та інструменти як важелі впливу.

«Метод публічного управління» – це спосіб практичної реалізації управлінських функцій шляхом організаційно-розпорядчого впливу суб'єкта управління на поведінку та суспільну діяльність керованого об'єкта з метою досягнення поставлених управлінських цілей [14].

Також під цим поняттям розуміють способи та прийоми аналізу й оцінювання управлінських ситуацій, використання правових і організаційних форм, впливу на свідомість та поведінку людей у керованих суспільних процесах, відносинах і зв'язках [15].

Необхідно розмежовувати поняття «засіб управління» та «інструмент управління», де засіб управління є технічною складовою методу, який

використовується відповідно до його сутності, тобто метод регламентує порядок використання певних засобів. Інструментами управління є важелі впливу, які безпосередньо відображають специфіку певного механізму управлінського впливу на процес землекористування в Україні, його суб'єктно-об'єктну сутність взаємозв'язків рівень та сферу застосування [15].

Представлення інструментального арсеналу сучасних механізмів управлінського впливу на процес землекористування доцільно здійснювати за функціональною класифікацією [11]:

- правовий механізм, спрямований на врегулювання земельних відносин в частині володіння, розпорядження, користування земельними ресурсами, шляхом здійснення правоохоронної, правозахисної, судової функцій, установлення і законодавчого закріплення правових норм урегулювання управлінських процесів із застосуванням законодавчо-правових (закони, постанови, укази) та нормативно-адміністративних (розпорядження, рішення, накази, інструкції, правила, положення, договори) інструментів;

- економічний механізм передбачає врегулювання процесів створення, розподілу, привласнення та вилучення доходів від використання земельних ресурсів відповідно до прав власності на землю, стимулювання щодо раціонального використання земельних ресурсів, відновлення та їхнього збереження. Економічний механізм передбачає застосування інструментів квотування, ліцензування, патентування, реєстрації та обліку, які здійснюють безпосередній адміністративний вплив на діяльність суб'єктів земельних відносин, що обумовлює їхню економічну поведінку відповідно до владних заборон та дозволів. Важливою інструментальною складовою цього механізму є врегулювання процесу ціноутворення на земельні ресурси шляхом проведення грошової оцінки, формування ринку землі, тарифікації та встановлення економічних цільових пріоритетів використання земельних ресурсів, створення системи земельних аукціонів;

- фінансовий механізм, спрямований на забезпечення якісної економічної діяльності суб'єктів господарювання, насамперед, сільгоспвиробників, підтримку та розвиток водного та лісового господарств, рекреаційних земельних ресурсів, ефективного землекористування в усіх галузях економіки країни, захисту та охорони земельних ресурсів шляхом широкого використання інструментів бюджетування, адресної фінансової допомоги, субсидій, дотацій, пільгового кредитування та оподаткування, накладення фінансових санкцій. Важливою складовою фінансового механізму є фіскальні інструменти, які передбачають установлення розміру податків на прибуток, додану вартість, на землю, рентних платежів, інших обов'язкових платежів та зборів. Фінансовий механізм утворюють також інструменти фінансового інвестування, лізингу, відшкодування втрат, пов'язаних із вилученням та консервацією деградованих земель із процесу сільськогосподарського виробництва тощо;

- адміністративний механізм передбачає визначення меж повноважень, функцій, напрямів діяльності, сфер відповідальності між суб'єктами земельних відносин, урегулювання та координацію взаємодії між органами виконавчої, законодавчої та судової гілок влади, місцевого самоврядування, громадськими інституціями та юридичними і фізичними особами. Відповідно до основних напрямів діяльності і функцій органів публічної влади на місцевому рівні інструментами адміністративного механізму є: ведення кадастру і реєстрації земельних ресурсів, геодезія і картографія земельних ресурсів, надання адміністративних послуг, здійснення землеустрою та охорони земель, проведення державної експертизи в галузі земельних відносин, сертифікація та розпорядження землями сільськогосподарського призначення державної власності, дозвільний та контрольний інструменти, моніторинг використання та стану земельних ресурсів;

- організаційний механізм, спрямований на визначення інституціональної структури системи управлінського впливу на процес землекористування, внутрішньо-організаційної системи галузевих і територіальних органів управління, а також впорядкування управлінських процесів в частині їхньої процедурної організації службових взаємовідносин шляхом застосування інструментів владного впливу керівника на підлеглих, владної мотивації, переконання, примусу з метою належного виконання посадовими особами покладених на них функціональних обов'язків та реалізації владних повноважень;

- інформаційний механізм, спрямований, насамперед, на інформування суспільства щодо результатів реалізації управлінського впливу на процес землекористування, діяльності органів публічної влади шляхом використання інструментів засобів масової інформації, комп'ютерних електронних мереж в частині оприлюднення наказів щодо розпорядження землями, змін у земельному законодавстві, винесення на громадське обговорення проектів та нормативно-правових актів у сфері земельних відносин, проведення консультацій із громадськістю, забезпечення можливості електронного звернення громадян і повідомлення про корупційні злочини у сфері земельних відносин з боку посадових осіб тощо;

- соціальний механізм передбачає забезпечення реалізації балансу суспільних інтересів у сфері земельних відносин, гарантування реалізації інтересів держави, суспільства, юридичних та фізичних осіб без порушення їхніх конституційно гарантованих прав і свобод; реалізується шляхом дослідження інтенсивності, спрямованості, напруженості соціальних процесів у сфері земельних відносин, оцінки якості реалізації публічного управління щодо задоволення суспільних потреб стосовно володіння, користування та розпорядження земельними ресурсами на місцевому рівні. Провідними інструментами тут є: експертні оцінки, соціологічні опитування, анкетування тощо;

- мотиваційний механізм, спрямований на формування в кадрового корпусу органів державної влади, органів місцевого самоврядування ціннісних установок та переконань щодо підвищення професійної компетентності, розвитку ініціативності у вирішенні поставлених завдань, креативності, творчості, прагнення оволодіння інноваційними технологіями управління, постійного самовдосконалення та навчання шляхом використання інструментів стимулювання через оплату праці, надання пільг в оподаткуванні доходів фізичних осіб, матеріальній допомозі, преміювання, компенсаційні виплати, виділення коштів на вирішення соціальних проблем, пов'язаних із придбанням житла, оздоровлення і відпочинку, установами надбавок за інтенсивність праці, трудовий стаж, особливі заслуги тощо;

- психологічний механізм полягає у врахуванні індивідуальних морально-етичних якостей публічних службовців під час їхнього призначення на відповідні посади, психологічної стійкості до стресів, здатності протидіяти негативним факторам впливу, витримувати значні психоемоційні навантаження під час проходження публічної служби, де провідними інструментами є нейролінгвістичне програмування, психогігієна, застосування концептуальних положень конфліктології тощо;

- системно-аналітичний механізм є провідним у процесах управлінського впливу на землекористування, який відображає технологічну сутність прийняття управлінських рішень на стратегічному рівні управління, основним завданням якого є формування довгострокової політики держави у сфері земельних відносин. Системно-аналітичний механізм є, по суті, комплексною системою взаємопов'язаних алгоритмів діагностики та оцінки поточного стану розвитку сфери земельних відносин, визначення основних проблем, формування групи інформативних критеріїв про стан суб'єкта та об'єкта управління, визначення основних цілей і завдань політики, вибору адекватних механізмів розвитку сфери, прогнозування сценаріїв розвитку керованої системи внаслідок застосовуваних управлінських впливів, предметне визначення цільових кількісно-якісних ознак розвитку системи внаслідок реалізації технологічних програм управлінського впливу, налагодження дієвої системи моніторингу і контролю, зворотних зв'язків аналізу поточних змін з метою внесення своєчасних коректив в зміст програмних заходів. Системний, ситуаційний підходи є науково-методологічною основою системно-аналітичного механізму, у якому основними інструментами є: методи експертних оцінок, метод сценаріїв, оцінювання кількісних показників за номінальною, ранговою, метричними шкалами, метод Делфі та фокус-груп, методи математичної статистики – екстраполяція (трендовий метод), кореляційний, регресійний, факторний, кластерний, дисперсійний аналізи, різноманітні виробничі функції, метод шість сигм, метод блок-схем тощо;

- програмно-цільовий механізм є сукупністю методичних прийомів, способів, технологій відображення та систематизації програми дій із чітким визначенням цільових установок та завдань, стандартів, норм і нормативів, розподілу наявних ресурсів, послідовності розгортання етапів реалізації програмних заходів з їхньою часовою узгодженістю, розмежуванням функціональних завдань між виконавцями тощо. Цей механізм відображає дорожню карту реалізації управлінського впливу на процес землекористування, яка за змістом може відображати стратегічні, тактичні, оперативні, поточні цілі та завдання. Основними інструментами є балансове, нормативне, індикативне, календарне планування, із відображенням основних результатів у концепціях, стратегіях розвитку сфери земельних відносин, державних цільових програмах, проектах, річних планах, регіональних програмах, поточних планах дій щодо реалізації програм розвитку земельних відносин.

Висновки. Отже, механізми управлінського впливу на процес землекористування утворюють складну технологічну систему, яка функціонально спрямована на вирішення завдань проектування, прогнозування, практичну реалізацію низки завдань щодо розвитку сфери земельних відносин в Україні, визначає технологічний зміст управлінської діяльності органів публічної влади, місцевого самоврядування щодо забезпечення реалізації інтересів держави, суспільства, юридичних та фізичних осіб у процесах володіння, користування та розпорядження земельних ресурсами, яка визначальною мірою інструментально забезпечує ефективність і якість процесів формування та реалізації цілей і завдань управлінського впливу на процес землекористування [11].

Література:

1. Бойко А. О. Сучасні тенденції розвитку наукового знання щодо механізмів формування та реалізації державної політики у сфері земельних відносин. *Інвестиції: практика та досвід*. Київ. 2019. № 1. С. 107–111.
2. Енциклопедія державного управління: Т. 1: Теорія державного управління / наук.-ред. колегія: В. М. Князев (співголова) та ін. 2011. 748 с.
3. Латинін М. А. Харченко Т. А. Теоретичні підходи до формування механізмів державного регулювання сталого розвитку аграрного сектору економіки України. 2020. Вип. 4. С. 73–80. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/9057/1/Латинін%20М.%20Теоретичні%20підходи%20до%20формування.pdf> (дата звернення 20.02.2023 р.).
4. Пресіч П. Ю. Формування механізмів державного регулювання земельних відносин в українській державі Демократичне врядування. 2015. Вип. 15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2015_15_20 (дата звернення 15.02.2023 р.).
5. Малоокій В. А. Територіальні аспекти дослідження управління земельними ресурсами територіальних громад. *Державне будівництво*. 2016. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2016_1_21 (дата звернення 04.02.2023 р.).
6. Бізюк С. В. Управління органами місцевого самоврядування розвитком земельних відносин в Україні: дис... канд. наук держ. упр.: 25.00.04. Харків. 2016. 233 с.

7. Шарий Г. І. Стан та перспективи розвитку і вдосконалення системи державного управління земельними ресурсами України. *Держава та регіони: зб. наук. пр. Запорізьк. класич. приват. ун-ту*. Запоріжжя. 2009. Вип. 2. С. 186–190.
8. Суворов В. П. Теоретичні основи функціонування механізмів державного регулювання земельних відносин у сфері містобудування. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2014. № 3. С. 72–78.
9. Боклаг В. А. Формування та розвиток державної політики у сфері управління земельними ресурсами в Україні: дис... д-ра. наук держ. упр.: 25.00.02. Запоріжжя. 2015. 423 с.
10. Коваленко В. Удосконалення механізмів державного управління розвитком земельних відносин в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2012. Вип. 4. С. 175–183.
11. Бойко А. О. Характеристика та класифікація механізмів формування та реалізації державної політики у сфері земельних відносин в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. Київ. 2018. № 17. С. 83–90.
12. Боклаг В. А. Механізми державного управління земельними відносинами в Україні. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2014. Вип. 2. С. 30–36.
13. Кульганік О. М. Теоретичні засади формування ефективного механізму соціально-економічного розвитку сільських територій. *Науковий вісник НАУ*. 2008. № 120. С. 311–317.
14. Набока К. О. Механізми державного регулювання ринку земель України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук держ. упр.: спец. 25.00.02. Запоріжжя. 2018. 23 с.
15. Державне управління : підруч. у 2 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін та ін. Київ: Дніпропетровськ : НАДУ. 2012. Т. 1. 564 с.

References:

1. Wojko A. O. (2019) *Suchasni tendencij rozvitku naukovogo znannya shodo mehanizmv formuvannya ta realizaciji derzhavnoyi politiki u sferi zemelnih vidnosin. Investiciyi: praktika ta dosvid [Modern tendencies of development of scientific knowledge on mechanisms of formation and implementation of state policy in the field of land relations]*. Kyiv [in Ukrainian].
2. *Encyklopediya derzhavnogo upravlinnya: T. 1: Teoriya derzhavnogo upravlinnya (2011) [Encyclopedia of public administration: Vol. 1: Theory of public administration]* [in Ukrainian].
3. Latinin M. A. Harchenko T. A. (2020) *Teoretichni pidhodi do formuvannya mehanizmv derzhavnogo reguluvannya stalogo rozvitku agrarnogo sektoru ekonomiki Ukrayini [Theoretical approaches to the formation of mechanisms of state regulation of sustainable development of the agrarian sector of the Ukrainian economy]*. Issue [in Ukrainian].
4. Presich P. Yu. (2015) *Formuvannya mehanizmv derzhavnogo reguluvannya zemelnih vidnosin v ukrajinskij derzhavi Demokratichne vryaduvannya [Formation of mechanisms of state regulation of land relations in the Ukrainian state Democratic governance]*. Issue [in Ukrainian].
5. Malookij V. A. (2016) *Teritorialni aspekti doslidzhennya upravlinnya zemelnimi resursami teritorialnih gromad [Territorial aspects of the study of land management of territorial communities]*. State building [in Ukrainian].
6. Bizikin S. V. (2016) *Upravlinnya organami miscevogo samovryaduvannya rozvitkom zemelnih vidnosin v Ukrayin [Management by local self-government bodies of the development of land relations in Ukraine]*. Kharkiv [in Ukrainian].
7. Sharij G. I. (2009) *Stan ta perspektivi rozvitku i vdoskonalennya sistemi derzhavnogo upravlinnya zemelnimi resursami Ukrayini [The state and prospects of development and improvement of the system of state management of land resources of Ukraine]*. State and Regions: a collection of scientific papers of Zaporizhzhya classical private university. Zaporizhzhia. Issue 2 [in Ukrainian].

8. Suvorov V. P. (2014) *Teoretichni osnovi funkcionuvannya mehanizmiv derzhavnogo regulyuvannya zemelnih vidnosin u sferi mistobuduvannya [Theoretical foundations of functioning of mechanisms of state regulation of land relations in the field of urban development]*. State and regions. Series: Public Administration [in Ukrainian].
9. Boklag V. A. (2015) *Formuvannya ta rozvitok derzhavnoyi politiki u sferi upravlinnya zemelnimi resursami v Ukrayini [Formation and development of state policy in the field of land management in Ukraine]*. Zaporizhzhia [in Ukrainian].
10. Kovalenko V. (2012) *Udoskonalennya mehanizmiv derzhavnogo upravlinnya rozvitkom zemelnih vidnosin v Ukrayini [Improvement of mechanisms of state management of land relations development in Ukraine]*. Public administration and local self-government [in Ukrainian].
11. Bojko A. O. (2018) *Harakteristika ta klasifikaciya mehanizmiv formuvannya ta realizaciyi derzhavnoyi politiki u sferi zemelnih vidnosin v Ukrayini [Characterization and classification of mechanisms for the formation and implementation of state policy in the field of land relations in Ukraine]*. Investments: practice and experience. Kyiv [in Ukrainian].
12. Boklag V. A. (2014) *Mehanizmi derzhavnogo upravlinnya zemelnimi vidnosinami v Ukrayini [Mechanisms of state management of land relations in Ukraine]*. Bulletin of the National University of Civil Defense of Ukraine. Series: Public Administration [in Ukrainian].
13. Kulganik O. M. (2008) *Teoretichni zasadi formuvannya efektyvnogo mehanizmu socialno-ekonomichnogo rozvitku silskih teritorij [Theoretical foundations of formation of an effective mechanism of socio-economic development of rural areas]*. Scientific Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian].
14. Naboka K. O. (2018) *Mehanizmi derzhavnogo regulyuvannya rinku zemel Ukrayini [Mechanisms of state regulation of the land market of Ukraine]*. Zaporizhzhia [in Ukrainian].
15. Yu. V. Kovbasyuk, K. O. Vashenko, Yu. P. Surmin ta in. (2012) *Derzhavne upravlinnya: pidruch. u 2 t. [Public administration: textbook in 2 vols.]* National Acad. of Public Administration under the President of Ukraine. Kyiv: Dnipropetrovs'k: NAPA [in Ukrainian].

Журнал

**«Наукові інновації та
передові технології»**

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)*

Випуск № 3(17) 2023

Підписано до друку 08.03.2023 р.
Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2. Наклад 100 прим.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.

Підготовлено рекламним агентством
«GoToPrint» Адреса, Україна, Київська обл.,
м. Київ, вул. Льва Толстого, 63
e-mail: gotoprint@gmail.com